

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**HISTÒRIA DELS MITJANS DE
COMUNICACIÓ DE MASSES**

Coordinació: LOZANO AGUILAR, ARTURO

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	HISTÒRIA DELS MITJANS DE COMUNICACIÓ DE MASSES			
Codi	101958			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Comunicació i Periodisme Audiovisuals	1	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	3		3
	Nombre de grups	2		2
Coordinació	LOZANO AGUILAR, ARTURO			
Departament/s	FILOLOGIA I COMUNICACIÓ			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Hores presencials: 60 Treball autònom de l'estudiant: 90			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	català/castellà anglès			
Distribució de crèdits	6			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
LOZANO AGUILAR, ARTURO	arturo.lozano@udl.cat	6	Horari a convenir amb el professor Tutoria presencial o virtual
VENTURA ALVAREZ, RAFAEL	rafael.ventura@udl.cat	7,2	

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Conèixer l'evolució econòmica, social i cultural del segle XX.
- Establir relacions entre el coneixement comunicatiu i l'anàlisi històrica.
- Relacionar els temes i assumptes d'actualitat amb el coneixement històric.
- Demostrar un coneixement de l'evolució històrica dels mitjans de comunicació social: premsa, cinema, ràdio, televisió i internet.
- Ser capaç d'apreciar la interacció entre els mitjans de comunicació social i la societat.

Competències

Competències:

Bàsiques

CB1. Posseir i comprendre coneixements en un àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

CB3. Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Generals

CG7. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva.

CG8. Valorar el respecte a la diversitat i pluralitat d'idees.

Específiques

CE2. Desenvolupar un coneixement adequat del món contemporani i la seva evolució històrica recent en les dimensions social, econòmica, política i cultural.

CE3. Valorar els mitjans de comunicació de masses des d'una dimensió històrica que atengui als seus aspectes socials, industrials i culturals.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Contingut

Anàlisi de la relació entre els mitjans de comunicació de masses i la realitat social.

L'evolució al segle XX de la premsa escrita, del cinema, de la propaganda i la comunicació política, de la publicitat, de la ràdio, de la televisió i internet, així com les seves implicacions socials, polítiques, econòmiques i culturals.

Anàlisi del món contemporani a partir de l'estudi històric de les societats contemporànies i comprensió de l'evolució de la realitat política, social, econòmica i cultural.

Història i evolució dels mitjans audiovisuals a través dels seus suports i propostes estètiques, artístiques i industrials. Coneixement de la relació entre l'evolució tecnològica i industrial i el llenguatge audiovisual tenint en

compte els conceptes teòric-pràctics de les representacions audiovisuals, els sistemes de comunicació i els valors simbòlics i culturals.

Eixos metodològics de l'assignatura

1. Classes magistrals. Exposició dels continguts de l'assignatura de forma oral (presencial o enregistrada) per part d'un professor o professora.
2. Col·loquis. Activitats d'intercanvi d'opinions entre l'alumnat sota la direcció del professorat.
3. Conferències. Exposició pública sobre un tema duta a terme per una persona experta.
4. Debat dirigit. Promoure l'expressió i la comprensió oral en una conversa col·lectiva en la qual el tema pot ser preparat, però no el desenvolupament de les intervencions.
5. Seminari. Sessions de treball d'un grup més aviat reduït que investiga un tema mitjançant el diàleg i la discussió, sota la direcció d'un professor o un expert, per aprofundir sobre temes monogràfics, a partir de la informació proporcionada prèviament pel professorat.
6. Treball en grup. Activitat d'aprenentatge que s'ha de fer mitjançant la col·laboració entre els membres d'un grup.
7. Treball escrit. Activitat consistent en la presentació d'un document escrit.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

GRUP EN CATALÀ

Bloc 0: Introducció a la història dels mitjans de comunicació de masses. Nombre de sessions: 2

Bloc 1. Mitjans de comunicació i societat de masses (1870-1945). Nombre de sessions: 16

L'edat d'or de la premsa (1870-1914)

Les agències de notícies

Orígens i evolució de la publicitat

Naixement i evolució del cinematògraf

La ràdio

La propaganda

Bloc. 2. Mitjans de comunicació i Guerra Freda. L'era de la televisió (1945-1989). Nombre de sessions: 8

Mitjans de comunicació i Guerra Freda

Naixement i primers passos de la TV

La televisió entre 1945 i 1962

Els continguts informatius

La televisió entre 1962 i 1980

Etapas, funcions i peculiaritats de la TV

El triomf audiovisual a la nova societat global

Bloc 3. La revolució digital. Nombre de sessions: 2

GRUP EN ANGLÈS

Bloc 1: Introducció. Nombre de sessions: 4

La comunicació. Una primera definició

La societat canvia la comunicació o la comunicació canvia la societat?

La impremta: la màquina que ens va fer qui som

Bloc 2. Mitjans de comunicació i societat de masses (1870-1945). Nombre de sessions: 17

Societat de masses, cultura de masses i comunicació de masses

Cap a la comunicació de masses: els canvis més importants en la nova societat de masses

L'edat d'or de la premsa i la publicitat

Les agències de notícies

Naixement i evolució del cinematògraf

Naixement i evolució de la ràdio

La propaganda

Bloc 3. Mitjans de comunicació i Guerra Freda (1945-1989). Nombre de sessions: 5

Mitjans de comunicació i Guerra Freda: una contextualització

Naixement i primers passos de la TV

L'arribada de l'home a la lluna

La televisió durant el Franquisme

Televisió i democràcia

Bloc 4. La revolució digital. Nombre de sessions: 2

Sistema d'avaluació

En els dos grups (català i anglès), l'assistència al 80% de las classes és requisit per aprovar l'assignatura per als estudiants matriculats per primera volta.

Bloc Examen 40%

Examen final sobre continguts teòrics. Prova amb dret de recuperació. Es necessita una nota mínima de 3,5 a l'examen per aprovar l'assignatura. Dates d'examen establertes pel calendari de la Facultat.

Bloc Treball individual

GRUP EN CATALÀ: 35%. Elaboració de textos expositius a partir de documents relacionats amb el temari de l'assignatura. Prova presencial a classe sobre els texts treballats durant el curs (prova amb dret de recuperació)

GRUP EN ANGLÈS: 25%. Assaig a partir de la lectura d'un llibre

Bloc Treball en grup

GRUP EN CATALÀ: 15%. Realització d'un document audiovisual sobre un aspecte de la història dels mitjans de comunicació

GRUP EN ANGLÈS: 25%. Anàlisis y exposición de una película relacionada con la asignatura

Bloc participació

Participació a les activitats de classe: 10%

En cas de plagi o usos de mitjans fraudulents durant la realització de les proves avaluatives, s'aplicarà la 'Normativa de l'avaluació i la qualificació de la docència en els graus i màsters a la UdL'.

Els estudiants que combinin els seus estudis amb una feina a temps complet tenen dret a demanar avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre. Per més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretària de la Facultat de Lletres.

Bibliografia i recursos d'informació

BIBLIOGRAFIA GENERAL

Altés, Elvira (2021). *Dones a les ones. La història de la ràdio a Catalunya en veu de les dones*. Lleida: Pagès Editors.

Álvarez, Jesús Timoteo (1987): *Historia y modelos de la comunicación en el siglo XX. El nuevo orden informativo*, Barcelona: Ariel.

Arias Ruiz, Anibal (1970). *La televisión española*, Madrid: Publicaciones españolas. Arroyo, Liliana (2020). *Tu no ets la teva selfi*, Lleida: Pagès Editors.

Barbier, Frédéric i Bertho Lavenir, Catherine (1999). *Historia de los medios de Diderot a Internet*. Buenos Aires: Colihue.

Barrera, Carlos (ed.) (2004). *Historia del Periodismo Universal*. Barcelona: Ariel.

Bernández, Asunción (2016). *Mujeres en medios(s). Propuestas para analizar la comunicación masiva con perspectiva de género*. Madrid: Editorial Fundamentos.

Bordería, Enric (1996). *Historia de la Comunicación Social*. Madrid: Síntesis.

Briggs, Assa i Burger, Peter (2002). *De Gutenberg a Internet. Una historia social de los medios de comunicación*. Madrid:Taurus.

Castells, Manuel (2009). *Comunicación y poder*. Alianza Editorial: Madrid.

- Chapman, Jane (2005). *Comparative Media History*. Cambridge: Polity Press.
- Chicharro, Mar; Rueda, José Carlos (2005). *Imágenes y palabras. Medios de comunicación y públicos contemporáneos*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas-Siglo XXI.
- Crowley, Dadid (1997). *La Comunicación en la Historia*. Barcelona: Bosch.
- Espinosa, Silvia. Las primeras locutoras y la historia de la radio. El caso de Cataluña, 1924-1939. Zer, Vol. 16 - Núm. 31 pp. 109-127 2011.
- Gitelman, Lisa (2008). *Always Already New. Media, History and the Data of Culture*. Cambridge: The Mit Press.
- Gomery, David (2008). *A History of Broadcasting in the United States*. Malden, MA: Blackwell.
- Gómez Mompert, Josep Lluís; Marín Otto, Enric (1999). *Historia del periodismo universal*. Madrid: Síntesis.
- Guillamet, Jaime (2003). *Història del periodisme*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Guardiola, Ingrid (2018). *L'ull i la navalla*. Barcelona: Arcàdia.
- Eguizábal, Raúl (2011). *Historia de la publicidad*. Madrid: Fragua.
- Eisestein, Elisabeth (1980). *The printing press as an agent of change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Faus Belau, Ángel (2007). *La era audiovisual. Historia de los primeros cien años de la radio y la televisión*. Barcelona: Ediciones Internacionales Universitarias.
- Franquet, Rosa (2001). *Historia de la radio a Catalunya al segle XX: de la radio de galena a la radio digital*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Freund, Gisele (1986). *La fotografía como documento social*. Barcelona: Editorial Gustavo Gili.
- (1980). *Photography & Society*. University of Michigan: D. R. Godine.
- Hobsbawm, Eric. (1998). *La Era del imperio, 1875-1914*. Barcelona: Crítica. Gómez Mompert, J.L. y Marín Otto, E. (eds.) (1999). *Historia del periodismo Universal*. Madrid: Síntesis.
- (2011) *Historia del siglo XX, 1914-1991*. Barcelona: Crítica
- Hueso, Ángel (1998). *El cine y el Siglo XX*. Barcelona: Ariel Historia.
- Iglesias, Gema (1997). *La propaganda en las guerras del siglo XX*. Madrid: Arco Libros.
- Mattelart, Armand (2005). *Historia de las teorías de la comunicación*. Barcelona: Paidós.
- Mitroff, Ian i Warren, G. Bennis (1989). *Unreality Industry: The deliberate manufacturing of falsehood and what it is doing to our lives*. Nova York: Birch Lane.
- Moragas, Miguel de (ed.) (1985). *Sociología de la comunicación de masas*. Barcelona: Gustavo Gili.
- Montero, Julio; Rueda, José Carlos (2001). *Introducción a la Historia de la Comunicación Social*. Barcelona: Ariel.
- Palacio, Manuel (2001). *Historia de la Television en Espana*. Barcelona: Gedisa Editorial.
- Royo, Albert (2017). La premsa a la demarcació de Lleida (1898-1939): dinamisme temporal, models de periodicitat i implantació territorial, *Revista de Recerca i d'Anàlisi*, p. 93-117.
- Rueda, José Carlos; Galán, Elena; Rubio, A. (2014). *Historia de los medios de comunicación*. Madrid: Alianza.
- Sarlo, Beatriz (1992). *La radio, el cine, la televisión: comunicación a distancia*. Buenos Aires: Nueva Visión.
- Signorielli, Nancy (ed) (1996). *Women in communication*. Santa Bárbara: Greenwood.
- Sontag, Susan. (1979). *On photography*. Barcelona: Penguin Random House.

----- (1981). *Sobre la fotografía*. México DF: Edhasa.

----- (2004). *Ante el dolor de los demás*. Madrid: Santillana.

Vázquez Montalbán, Manuel. (2000). *Historia y comunicación social*. Barcelona: Mondadori.

Vallejo, Irene (2019). *El infinito en un junco*. Madrid: Ediciones Siruela.

Willams, Raymond (ed.) (1992). *Historia de la Comunicación*. Barcelona: Bosch.